

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
The Application of the Philosophy of Sufficiency Economy for
Development by People in Nongsarai Sub-district,
Phanomthuan District, Kanchanaburi Province

เนตรชนก จ้านงกุล

Netrchanok Cumnongkul

วนิพพล มหาอาชา, สมบูรณ์ ศิริสรริรัญ, สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์

Wanippol Mahaacha, Sombun Sirihiran, Somsak Amarasiripong

มหาวิทยาลัยมหิดล

Mahidol University

E-mail: i.am.father.eyes@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในตำบลหนองสาหร่าย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การพัฒนาเพื่อความยั่งยืน, ตำบลหนองสาหร่าย

Abstract

The objectives of this research were to study the practice of the principle of sufficiency economy and to suggest means for the development of the practice in Nongsarai sub-district in Phanomthuan district. A quantitative data was gathered by from the paticipats residing in the area survey using questionnaires. The demographic data, revealed that most subjecth were female with the age of 41-50 years old and possess of elementary education. They were agriculturalists with an average monthly income of 10,001-15,000 Baht. The sample had population put the principle into practice both in their daily life and working, in the aspects of moderation, reasonableness, risk management along with the conditions of knowledge and virtue at the level of *'the most'*. When considering the individual factors in the practice of the principle, the differences of gender, age, and educational level significant affected the practice of the concept at a statistical level of 0.05.

Keyword: Sufficiency Economy Philosophy Principle, Practice of Sufficiency Economy Philosophy Principle, Sustainable Development, Nongsarai Sub-district

1. บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจโลกได้นำไปสู่การถดถอยทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 วิฤติทางเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้ประชาชนต้องเผชิญกับความฝืดเคือง และความยากลำบาก (กชกร ชำนาญกิตติชัย และคณะ, 2554: 4) และแสดงให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังไม่สามารถทำให้ประเทศไทยบรรลุความเติบโตอย่างยั่งยืนทางเศรษฐกิจได้ เพราะในช่วงเวลาดังกล่าว ประเทศไทยได้เกิดการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง พร้อมทั้งเกิดการชะงักงันของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันสูงมีเพิ่มขึ้น (ปิยะพร พูลเพิ่ม, 2551: 7) อย่างไรก็ตามภายใต้ภาวะวิฤติทางเศรษฐกิจดังกล่าวได้มีการน้อมนำพระราชดำริ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติจนทำให้ประชาชนสามารถ นำพาชีวิตให้ผ่านพ้นภาวะวิฤติดังกล่าวได้ (จิรพรรณ มลิมศรีเอี่ยม, 2552: 12)

เมื่อเกิดวิฤตเศรษฐกิจขึ้นในปี 2540 คนไทยทั้งประเทศได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า ในช่วงนี้ชุมชนท้องถิ่นได้รับความสนใจในฐานะเป็นภาคส่วนที่ดูดซับผลกระทบอันรุนแรงจากวิฤตเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันก็เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญทางการเมืองอีก

อย่างหนึ่ง คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระในการจัดการตนเองของท้องถิ่นมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา พร้อมกันนั้นแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ไว้ได้รับความสนใจในฐานะเป็น “ยา” ขนานหนึ่ง ที่เชื่อว่าจะช่วยบรรเทาผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจได้ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเน้นหลักสำคัญ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกันที่เหมาะสมและความมีเหตุผล ได้รับการบรรจุเป็นหลักปรัชญาสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่ชี้แนวทางในการดำรงชีวิตอยู่ และการปฏิบัติตนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทแด่ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 โดยทรงเน้นว่า การพัฒนาประเทศ ต้องเน้นการสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการ และอุปกรณ์ที่ประหยัด และถูกต้องตามวิชาการ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, 2550: 12) หลังจากนั้นพระองค์ได้ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 ณ ศาลาดุสิดาลัย โดยทรงเน้นเรื่อง “ความพอมีพอกิน” จึงเป็นที่มาของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ถูกนำมาเป็นวิสัยทัศน์ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (ชัยภรณ์ ศรีสมัย, 2551: 2)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยย่อยที่รวมกันเป็นประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานไว้ว่า (ปิยะพร พูลเพิ่ม, 2551: 14) “การพัฒนาต้องเป็นไปตามขั้นตอน ตามลำดับความจำเป็นและประหยัด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้คำว่า “ระเบิดจากข้างใน” นั่นคือทำให้ชุมชนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งก่อน แล้วจึงค่อยออกสู่สังคมภายนอก” ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายในการเผยแพร่ และส่งเสริมให้ประชาชนตั้งแต่ระดับครัวเรือน และชุมชนได้นำหลักปรัชญาดังกล่าวไปปฏิบัติ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง อันจะส่งผลให้สังคมโดยรวมมีความสุข

รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารประเทศ โดยได้ัญเชิญหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ พร้อมกับการขยายตัวของชุมชน ทำให้ชุมชนท้องถิ่นหลายชุมชนได้มีกระบวนการจัดการตนเอง โดยนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชนหรือเป็นธรรมนูญของชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนได้ศึกษาเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกันอย่างทั่วถึง

ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แต่เดิมเคยประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น เกษตรกรเป็นหนี้ เงินไหลออกจากชุมชน การใช้ปุ๋ยเคมีเร่งการเจริญเติบโตของข้าว

ทำให้พื้นดินมีปัญหา ต่อมา ชาวบ้านจึงก่อตั้งสถาบันการเงินขึ้น เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2549 โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และมีจุดมุ่งหมายให้เป็นแหล่งทุนของชุมชนมาตรฐานระดับชาติ ชาวบ้านร่วมกันออม พร้อมจัดสวัสดิการ ยึดมั่นหลักคุณธรรมนำการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (ธนาการความดีตำบลห้วยม, 2555) มาเป็นแนวทางใช้ในการดำเนินชีวิตสำหรับประชาชนและนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนจนประสบความสำเร็จ ทำให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้สำเร็จ แนวทางหนึ่ง คือ ชุมชนหนองสาหร่ายได้กำหนดยุทธศาสตร์ชุมชนอยู่ดีมีสุข หรือ “ธรรมบุญชุมชน” ซึ่งได้กำหนดความดีด้านต่าง ๆ ไว้ พร้อมด้วยตัวชี้วัดที่ผู้ประเมินสามารถจะบอกได้ว่า ความดีที่แต่ละคนทำนั้นเป็นความจริงหรือไม่ ตอนแรกชุมชนได้กำหนดความดีที่พึงประสงค์ไว้ 9 ด้าน แต่ปัจจุบันขยายเป็น 23 ด้าน มีตัวชี้วัดรวม 64 ตัวชี้วัด ตลอดจนใช้เกณฑ์ประเมิน 6 ด้าน 12 ตัวชี้วัด ของกระทรวงมหาดไทย ดังนี้ 1. ด้านการลดรายจ่าย ได้แก่ ครีวเรือนทำสวนครัวและครัวเรือนปลอดอบายมุข 2. ด้านการเพิ่มรายได้ ได้แก่ ครีวเรือนมีอาชีพเสริมและครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม 3. ด้านการประหยัด ได้แก่ ครีวเรือนมีการออมทรัพย์และชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ฯ 4. ด้านการเรียนรู้ ได้แก่ ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และครัวเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน 5. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ได้แก่ ชุมชนใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ และชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านน่าอยู่ มาประยุกต์ใช้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2554) และเพื่อจูงใจให้คนตั้งใจทำความดี ชุมชนได้กำหนดให้มีการ “สะสมความดี” ที่แต่ละคนทำไว้ใน “ธนาการความดี” และเมื่อสะสมได้ครบตามเกณฑ์กำหนดแล้ว ความดีเหล่านั้นสามารถเอาไปใช้ประโยชน์ในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินชุมชนได้ ทำให้สามารถแก้ปัญหาการกู้หนี้ยืมสินได้ ประชาชนในเขตเทศบาลหนองสาหร่ายมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นชุมชนที่ได้รับรางวัล หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข ระดับประเทศ ในปี พ.ศ. 2549 ประกอบกับได้รับรางวัลการเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา อีกทั้งยังเป็นศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ระดับอำเภอ ดีเด่นระดับเขต (ศูนย์คุณธรรม, 2559)

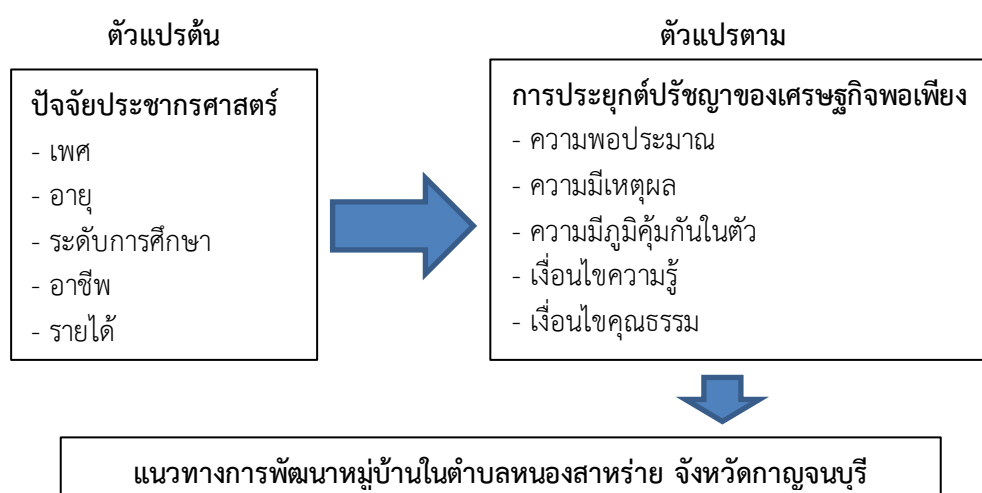
จากความสำเร็จในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ปัญหาชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี” ทั้งนี้เพื่อทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จดังกล่าว และ นำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนที่ต้องการน้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาชุมชน ให้ประสบความสำเร็จต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อ.นทวน จ.กาญจนบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

3. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีที่พักอาศัยในเขตเทศบาลตำบลหนองสาหร่าย ซึ่งเลือกสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 380 คน ซึ่งคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) จากจำนวนประชากรในพื้นที่ทั้งหมด 3,477 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ เป็นคำถามแบบตัวเลือกตอบหลายตัวเลือก (Multiple – Choice) แต่ให้เลือกตอบได้เพียงตัวเลือกเดียว

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม

1) เกณฑ์ประเมินคำถาม

ข้อคำถามในส่วนที่ 2 เป็นมาตรประเมินค่าแบบ ลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ ดังนี้

ประยุกต์ใช้ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

ประยุกต์ใช้ในระดับมาก เท่ากับ 4 คะแนน

ประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

ประยุกต์ใช้ในระดับน้อย เท่ากับ 2 คะแนน

ประยุกต์ใช้ในระดับน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

2) เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยนั้นคำนวณได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับคะแนนและความหมาย (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553: 75)

ระดับคะแนน	ช่วงคะแนน	ระดับความสำคัญ
5	4.50 - 5.00	ประยุกต์ใช้ในระดับมากที่สุด
4	3.50 - 4.49	ประยุกต์ใช้ในระดับมาก
3	2.50 - 3.49	ประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง
2	1.50 - 2.49	ประยุกต์ใช้ในระดับน้อย
1	1.00 - 1.49	ประยุกต์ใช้ในระดับน้อยที่สุด

3) การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรในกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้น จึงนำมาหาค่าเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ 0.80 ขึ้นไป (สิน พันธ์พิณิจ, 2551) พบว่าค่าความเชื่อมั่นภาพรวม $\alpha = .875$ สามารถผลสรุปว่าแบบสอบถามเชื่อถือได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และสามารถเก็บแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนมาได้ 380 ฉบับ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ Independent Samples t-Test และ One Way ANOVA

4. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.5 มีอายุระหว่าง 41-50 ปีร้อยละ 35.3 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 61.7 ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 46 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 34.7

2. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน ดังแสดงผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	X	S.D.	ระดับการประยุกต์ใช้
ความพอประมาณ	4.52	0.492	มากที่สุด
ความมีเหตุผล	4.47	0.545	มาก
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี	4.49	0.543	มาก
เงื่อนไขความรู้	4.48	0.551	มาก
เงื่อนไขคุณธรรม	4.57	0.477	มากที่สุด
รวม	4.50	0.468	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับประยุกต์ใช้มากที่สุด

($\bar{X} = 4.50$) และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม กลุ่มตัวอย่างประยุกต์ใช้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา ด้านความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างประยุกต์ใช้มากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างประยุกต์ใช้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.47$)

3. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 ค่าสถิติเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการเปรียบเทียบ
ความพอประมาณ	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน
ความมีเหตุผล	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน
การมีภูมิคุ้มกัน	เพศ	ไม่แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน
เงื่อนไขความรู้	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ค่าสถิติเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ปัจจัยส่วนบุคคล	ผลการเปรียบเทียบ
เงื่อนไขคุณธรรม	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน
โดยรวม	เพศ	แตกต่างกัน
	อายุ	แตกต่างกัน
	ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน
	อาชีพ	แตกต่างกัน
	รายได้	แตกต่างกัน

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ซึ่งใช้สถิติ Independent Sample t-test ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่ม โดยทำการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งใช้สถิติ One-way ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 3 กลุ่ม โดยทำการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้ต่อไป

1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการประเมินการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดและด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณพล อุทุมพร (2552: บทคัดย่อ) เรื่องการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า ผู้นำชุมชนทุกคนรู้จักและรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ เสียงตามสายของหมู่บ้าน สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ของทางราชการ และจากอินเทอร์เน็ต และเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญนันท์ ไชยแป้น (2551: บทคัดย่อ) เรื่องความคิดเห็นของประชาชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอสวนผึ้งมีความเห็นด้วยกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรานิษฐ์ พิทักษ์สกุลกิตยา (2551: บทคัดย่อ) เรื่องความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่พบว่า ข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 เห็นด้วยอย่างมากต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

จากผลการวิจัยที่พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันได้แก่ เพศ อายุ ระดับ

การศึกษามีผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาพร ภควัตชัย (2553: บทคัดย่อ) เรื่องการศึกษาการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน ในชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพบว่า การพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของครัวเรือนในชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตัวแปรปัจจัยพื้นฐานของครัวเรือน ได้แก่ ระดับการศึกษา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญนันท์ ไชยแป้น (2551: บทคัดย่อ) เรื่องความคิดเห็นของประชาชนอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่พบผลการทดสอบสมมุติฐานว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้และระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรานิษฐ์ พิทักษ์สกุลกิตยา (2551: บทคัดย่อ) เรื่องความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่พบว่า ตำรวจตระเวนชายแดนที่มีอายุ รายได้ ระดับการศึกษา ประเภทงานที่รับผิดชอบต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ชาวบ้านในตำบลหนองสาหร่ายต่างเป็นชาวบ้านที่มีความใกล้ชิดกันและมีผู้นำชุมชนซึ่งเป็นที่เคารพยำเกรงของชาวบ้านในตำบลหนองสาหร่ายในทุกเพศ ทุกอายุ ทุกระดับการศึกษา ทุกอาชีพ และยังแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในทุกกลุ่มมีความสนใจที่จะร่วมประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่พบว่าซึ่งพบว่า การส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและส่งเสริมการนำหลักนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ขึ้นในตำบล นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดผลในเชิงนโยบายอย่างชัดเจน ผู้วิจัยขอเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดเป็นกรอบนโยบาย ดังนี้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจัดทำเป็นนโยบายสามละ สามเพิ่ม ได้แก่ ละการพนัน ละเหล้า ละบุหรื สามเพิ่ม ได้แก่ เพิ่มการประกอบอาชีพเสริม เพิ่มการเก็บออม และเพิ่มการทำความดี (อยู่ในรูปแบบของธนาคารความดี)

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการดำเนินการสร้างขีดความสามารถของชุมชนด้วยการสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายในระหว่างหมู่บ้าน ตลอดจนในระหว่างตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้เกิดการขยายผลและส่งเสริมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ทุกระดับ

2) ควรศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้นำชุมชนและประชาชนด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2554). **แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน.
- ชัยภรณ์ ศรีสมัย. (2551). **การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ธนาคารความดีตำบลห้วยม. (2555). **ข้อมูลธนาคารความดี**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.gnb.huangom.net/index.php/home.html> (วันที่ค้นข้อมูล : 14 พฤศจิกายน 2559)
- ธำนิษฐ์ ศิลป์จารุ. (2553). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ภัทรานิษฐ์ พิทักษ์สกุลกิตยา. (2551). **ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. ปัญหาพิเศษปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิวรรณ มลมีศรีเอี่ยม. (2552). **พฤติกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนตำบลกลุ้งเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2559). **“ทุนความดี” กับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2551). **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

อรรถพล อุทุมพร. (2552). การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อาภาพร ภักดิ์ชัย. (2553). การศึกษาการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในชุมชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม. โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Yamane, Taro. (1967). *An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.